

JOSIP STRMOTIĆ*

Prikaz Projekta za podršku zemljama jugoistočne Europe u izgradnji policijskih kapaciteta za suzbijanje trgovine ljudima, krijumčarenja ljudima i ilegalnih migracija

UVOD

Policijski poslovi obuhvaćaju mnogobrojna i raznovrsna područja. Kako bi ih policijski službenici mogli obavljati i ispuniti povjerene im zadaće, moraju biti spremni za stjecanje novih znanja, sposobnosti i vještina, što znači da se trebaju obrazovati na način kojim će se osposobiti za stjecanje profesionalne kompetencije, odnosno djelotvornu primjenu znanja i vještina u svakodnevnoj policijskoj praksi.

Provedba edukativnih programskih aktivnosti kontinuirano se izvodi s policijskim službenicima kroz raznovrsne programe i projekte nazvane prema cilju obrazovanja, nositelju obrazovanja, financijeru edukativnih aktivnosti ili nekom drugom parametru, slijedom kojega su, uz ostale subjekte, postali nositelj procesa promjena kroz koji prolazi hrvatska policija.

Među brojnim međunarodnim programima i projektima potpore u izgradnji ljudskih potencijala hrvatske policije važno mjesto pripada **Projektu za podršku zemljama jugoistočne Europe u izgradnji policijskih kapaciteta za suzbijanje trgovine ljudima, krijumčarenja ljudima i ilegalnih migracija**, a kojega vodi i financira austrijska Agencija za razvoj (ADA – *Austrian Development Agency*)¹. U izvedbi, radno smo ga nazvali ADA projekt u Hrvatskoj. Radi upoznavanja i boljeg razumijevanja u ovome radu prikazane su važne odrednice Projekta podrške.

* mr. sc. Josip Strmotić, predavač na Visokoj policijskoj školi MUP-a RH, Zagreb.

¹ Austrijska agencija za razvoj (ADA) je državna agencija Vlade Republike Austrije. ADA djeluje u okviru Ministarstva vanjskih poslova Republike Austrije. Prioritetno se bavi provedbom postojećih programa, te projektima suradnje i razvoja. Među glavnim ciljevima njenog rada jesu: očuvanje mira i sigurnosti ljudi, poticanje gospodarskog razvitka i smanjenje globalnog siromaštva te zaštita okoliša.

1. IMPLEMENTACIJA ADA PROJEKTA U HRVATSKOJ

1.1. Prijedlog, elementi i cilj Projekta

Savezno ministarstvo unutarnjih poslova Republike Austrije dostavilo je 16. svibnja 2006. godine prijedlog Ravnateljstvu policije MUP-a RH da u Zagrebu predstavi Projekt podrške zemljama jugoistočne Europe u izgradnji policijskih kapaciteta za suzbijanje trgovine ljudima, krijumčarenja ljudima i nezakonitih migracija.

U prijedlogu su istaknuti osnovni elementi Projekta iz kojih je bilo razvidno kako je riječ o trogodišnjem projektu, kojega vodi i financira ADA te da projektini tim ovog Projekta vodi Savezni ured kriminalističke policije kojeg čine pretežito stručnjaci i treneri Saveznog ministarstva unutarnjih poslova Republike Austrije.

Treba istaknuti da je u Prijedlogu Projekta potpore bilo ponuđeno 25 raznovrsnih modula (krivotvoreni dokumenti i vize; krijumčarenje ljudima – zakonodavstvo; operativna analiza konkretnih slučajeva; strateška analiza konkretnih slučajeva u području krijumčarenja ljudima; veza organiziranog kriminala i krijumčarenja ljudima; istražne tehnike; međunarodni istražni timovi i metode, zaštita žrtava, rukovođenje granicom; trgovanje ljudima; geopolitički uzroci; tehnike ispitivanja; istražne tehnike za istražitelje; istražne tehnike za izvršno osoblje; zapljena imovine; pranje novca; aktivnost marketinga i odnosa s javnošću; krizno i operativno rukovodstvo; projektno rukovodstvo; rukovođenje konfliktom, vremenom i timom; strateški razvoj, i kontroliranje) od kojih je trebalo izabrati 7 do 9 modula, ovisno o potrebama. Također su bile predložene ciljane skupine koje bi bile obuhvaćene Projektom potpore (osoblje veleposlanstva i konzularno osoblje; granični policijski službenici; detektivi; načelnici operativnih jedinica; predstavnici pravosuđa; istražitelji/vještaci za dokumente; službenici za ispitivanje; rukovodno osoblje višeg ranga, te izvršno osoblje).

Sukladno prethodnom dogovoru, 20. lipnja 2006. godine, u prostoru Ravnateljstva policije MUP-a RH u Zagrebu, predstavnicama Ravnateljstva policije, te Uprave za granicu, Uprave kriminalističke policije i Uprave policije; predstavnici Saveznog ministarstva unutarnjih poslova Republike Austrije, general-bojnik Gerhard Lang, načelnik u Kriminalističkoj obavještajnoj službi Saveznog ureda kriminalističke policije, ujedno voditelj Projekta borbe protiv nezakonitih migracija, krijumčarenja i trgovanja ljudima i general-bojnik Nicholas Koch, ravnatelj Pokrajinskog policijskog zapovjedništva Gradišće – detaljno su predstavili Projekt podrške.

Iz izloženoga bilo je razvidno da se radi o multidisciplinarnom projektu, da je njegovo glavno programsko obilježje provođenje obuke policijskih službenika i da bi u program obuke trebalo uključiti više uprava Ravnateljstva policije i policijske uprave.

1.2. Odluka o sudjelovanju u ADA projektu, izboru modula i koordinatora provedbe

Ravnateljstvo policije MUP-a RH 7. srpnja 2006. godine obavijestilo je Savezno ministarstvo unutarnjih poslova Republike Austrije o prihvaćanju sudjelovanja u programu Projekta podrške.

Budući da će Projektom podrške biti uključeno više uprava Ravnateljstva policije, kao i policijske uprave, a uz to i predstavnici drugih državnih tijela, odlučeno je da se

koordinacija provedbe Projekta provede s razine Policijske akademije. U tu svrhu za kontakt-osobu za daljnju koordinaciju i realizaciju Projekta podrške ispred Ravnateljstva policije određen je mr. sc. Josip Strmotić, tada voditelj programa specijalizacije u Policijskoj akademiji.

Uz obavijest o prihvaćanju Projekta podrške dostavljen je i popis modula za koje je Ravnateljstvo policije iskazalo *interes prioritete izvedbe* (8 modula: krijumčarenje ljudima – zakonodavstvo; krivotvoreni dokumenti i vize; operativna analiza slučajeva; veza između organiziranog kriminala i krijumčarenje ljudima; rukovođenje granicom; projektno rukovodstvo; strateški razvoj, i kontroliranje) te popis modula za koji je postojao *interes eventualne izvedbe* (6 modula: krijumčarenje ljudima; trgovanje ljudima; nezakonite migracije; pranje novca; krizno i operativno rukovodstvo, i rukovođenje konfliktom, vremenom i timom) dok se za preostalih 11 ponuđenih modula nije utvrdila potreba izvedbe.

2. PROVEDBA PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI ADA PROJEKTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

2.1. Uspostava modela suradnje između koordinatora i osiguranje uvjeta za provedbu programskih aktivnosti

Slijedom ostvarenog dogovora u Ravnateljstvu policije MUP-a RH uslijedile su pripremno-organizacijsko-provedbene aktivnosti u svrhu stvaranja uvjeta (organizacijskih, smještajnih, prostornih, materijalno-tehničkih, pedagoško-didaktičko-metodičkih) potrebnih za realizaciju programskih sadržaja.

Koordinatori Projekta, mr. sc. Sandra Prpić – ispred Savezmog kriminalističkog ureda MUP-a Austrije i mr. sc. Josip Strmotić – ispred MUP-a RH, usuglasili su zajedničko stajalište kako je, radi osiguranja što učinkovitijeg doprinosa u postizanju cilja Projekta tijekom provedbe njegovih programskih sadržaja i aktivnosti, potrebno Projektu pristupiti kao "živoj tvari", kako bi sadržaji Projekta potpore bili što primjereniji aktualnom stanju i potrebama sustava hrvatske policije, uvažavajući razinu njenog ustroja, kadrovske ekipiranosti, osposobljenosti, opremljenosti, kompetencija i učinkovitosti u obavljanju poslova iz djelokruga programske podrške.

Usuglašeno je također, da će za izvedbu svake pojedine programske aktivnosti, kroz intenzivnu suradnju, koordinatori usklađeno i dogovorno poduzimati pripremno-organizacijsko-izvedbene radnje. U tu svrhu, za svaku godinu provedbe, koordinatori su unaprijed razradili i odredili godišnji programski plan.

2.2. Izvedba modula/obrazovnih seminara programskih aktivnosti iz ADA projekta u Republici Hrvatskoj

2.2.1. Krijumčarenje ljudima i zakonodavstvo

Seminar/modul pod nazivom Krijumčarenje i zakonodavstvo održan je od 27. do 30. ožujka 2007. godine u prostoru Uslužne jedinice MUP-a RH u Valbandonu. Ciljnu skupinu polaznika činili su: 18 policijskih službenika za poslove nezakonite migracije, za poslove obrade organiziranog kriminaliteta, iz određenih policijskih uprava i Uprave

za granicu Ravnateljstva policije, te predstavnik Policijske akademije, dva zamjenika općinskih državnih odvjetnika i dva suca županijskih sudova.

Unutar programskih sadržaja posebno su obrađene teme: Okvirni zaključci Europske unije; Međunarodna suradnja kod suzbijanja trgovanja ljudima; Najbolje prakse kod suzbijanja ilegalnih migracija; Mogućnosti prilagodbe u području nacionalnih pravnih osnova; Protokoli Ujedinjenih naroda i dodatni protokoli; Odluke Europske unije; Pravna osnova EUROPOL-a; Nacionalno zakonodavstvo; Međudržavni ugovori/sporazumi.

Cilj obuke bio je osposobljavanje za djelotvorno međunarodno suzbijanje nezakonitih migracija u okviru Europske unije; osposobljavanje za nacionalnu provedbu EU šengenskih i dablinskih standarda; intenziviranje nacionalne i međunarodne suradnje; nacionalni pravni temelji i mogućnosti prilagodbe u području zakonodavstva.

2.2.2. Zaštita svjedoka

Seminar je održan od 27. do 29. ožujka 2007. godine na Policijskoj akademiji u Zagrebu. Ciljnu skupinu polaznika činilo je 19 polaznika: 16 policijskih službenika iz Odjela za zaštitu svjedoka Uprave kriminalističke policije MUP-a RH, predstavnik Policijske akademije i dva predstavnika Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske.

Tijekom seminara posebno su obrađene teme: Zaštita svjedoka u Austriji; Ustroj i organizacija zaštite svjedoka u drugim državama; Zakonske osnove; Međunarodna suradnja; Kriminalističko-taktički i psihološki aspekti zaštite svjedoka; Postupak odabira; Suradnja s drugim službama. Posebna pozornost bila je posvećena obradi slučajeva zaštite svjedoka sa specijalnim problemskim područjima zaštite svjedoka.

2.2.3. Prepoznavanje lažnih i krivotvorenih dokumenata

Programski sadržaji modula Prepoznavanje lažnih i krivotvorenih dokumenata, izvedeni su u vremenu od 8. do 11. svibnja 2007. godine, u prostoru Policijske akademije u Zagrebu. Ciljnu skupinu u strukturi 21 polaznika seminara činili su: 19 policijskih službenika za poslove granične kontrole, za poslove voditelja smjena na graničnim prijelazima, za suzbijanje prekograničnog kriminaliteta, za nadzor obavljanja poslova granične kontrole Uprave za granicu i dva predstavnika Policijske akademije.

Unutar programskih sadržaja, u svezi s prepoznavanjem lažnih i krivotvorenih dokumenata, posebno su obrađene sljedeće teme: Osnove stvaranja pravne dokumentacije; Prepoznavanje krivotvorina i lažne dokumentacije; Identificiranje osoba/usporedbe osoba; Korištenje ispitnih uređaja/laboratorija; Praktične vježbe i trening u području korištenja specijalne tehnike koju koristi austrijska policija za prepoznavanja krivotvorina.

2.2.4. Trgovanje ljudima

Programski sadržaji seminara izvedeni su u vremenu od 11. do 14. rujna 2007. godine, u prostoru Uslužne jedinice MUP-a RH u Valbandonu. Polaznici seminara bili su: 18 policijskih službenika za poslove nezakonitih migracija, za poslove nadzora državne granice, za poslove suzbijanja maloljetničke delinkvencije i kaznenopravne zaštite djece i maloljetnika, za poslove suzbijanja organiziranog kriminaliteta, za poslove nezakonitih

migracija Uprave za granicu, predstavnik Policijske akademije i dva općinska državna odvjetnika.

Unutar programskih sadržaja posebno su obrađene teme: Trgovanje mladim ženama; Trgovanje organima; Trgovanje djecom; Iskorištavanje radnih snaga; Međunarodni trendovi u području trgovanja ljudima; Suradnja s nevladinim organizacijama.

Ciljevi obuke odnosili su se na: senzibiliziranje i osposobljavanje za djelotvornije prepoznavanje fenomena trgovanja ljudima; optimiranje operativne istražne radnje u ovim kriminalnim područjima; poboljšanje suradnje s nevladinim organizacijama; upoznavanje standarda Europske unije; unapređivanje nacionalne i međunarodne suradnje; razvoj povjerenja, širenje osobnog horizonta u smislu rješavanja problema; transfer znanja (*Know How –Transfer –Best Practice*).

2.2.5. Razvijanje strategija i Controlling

Sukladno dopunskoj ponudi Agencije ADA i odluci Ravnateljstva policije o proširenju programskih sadržaja s dva nova modula, u okviru ADA projekta u Hrvatskoj, utvrđen je posebni program pod nazivom *Senior management training*, sastavljen od četiri modula:

- I. Razvijanje strategije i *Controlling*
- II. Marketing kao sredstvo za razvijanje strategije
- III. Projekt menadžment i planiranje intervencije
- IV. Menadžment konflikta, vremena i tima.

Svrha izvedbe tako koncipiranih programskih sadržaja ovog posebnog programa je osposobljavanje predstavnika tzv. *top managementa*, odnosno voditeljskih snaga hrvatske policije, sa strategijsko-razvojnog komponentom.

Prvi od četiri modula, pod nazivom Razvijanje strategija i *Controlling* održan je u vremenu od 20. do 22. studenoga 2007. godine, u prostoru Policijske akademije u Zagrebu.

Struktura ciljne skupine od 24 polaznika utvrđena je sukladno odluci Ravnateljstva policije kojom je određeno da se unutar voditeljskih snaga u hrvatskoj policiji sa razvojno-strategijskom kompetencijom, putem posebnog programa, tzv. *Senior management training*, pristupi osposobljavanju pomoćnika načelnika operativnih uprava Ravnateljstva policije i zamjenika načelnika policijskih uprava.

Unutar programskog sadržaja modula posebno su obrađene teme: Proces razvijanja strategije za javne službe; *Balance Score Card* (Kaplan/Norton); Procesi promjena u menadžmentu (*Change management*); Osnove *Controllinga*; Znanost o organizaciji; Temeljna sredstva za razvoj strategija; Uvođenje instrumenata za rukovoditelje; Operativni i strateški *Controlling*; Razvoj strategija u sustavu policije; Razvoj strategije za kriminalističke istrage; Razvoj strategija u sustavu državnog odvjetništva; Trening u izradi stvarnih primjera, izrada ček-liste.

2.2.6. Operativna analiza slučajeva krijumčarenja/trgovanja ljudima uključujući stratešku analizu

Seminar je održan u prostoru Policijske akademije u Zagrebu u vremenu od 29. siječnja do 1. veljače 2008. godine. U izvođenju modula sudjelovalo je 19 policijskih služ-

benika iz policijskih uprava, i to: za poslove kriminalističke analitike; za poslove obrade organiziranog kriminaliteta; za poslove maloljetničke delinkvencije i kaznenopravne zaštite djece i maloljetnika; za poslove kriminalističkih evidencija, za poslove nezakonitih migracija, za poslove obrade prekograničnog kriminaliteta, te iz Uprave kriminalističke policije – policijski službenik za poslove kriminalističke analitike, predstavnik Policijske akademije i jedan zamjenik županijskog državnog odvjetnika.

Unutar programskih sadržaja, u svezi s operativnom analizom slučajeva krijumčarenja/ trgovanja ljudima, uključujući stratešku analizu, posebno su obrađene teme: Temeljni analize; Mogućnosti transfera podataka; *Workflow*-organizacija; Temeljni alati analize; Strateški oblik operativnih jedinica istrage; Modeli prognoze i trendova; Metodičke podrške u operativnoj analizi; Od operativne do strategijske analize; Osnove strateškog postupanja u privatnom i javnom sektoru; Operativna akcija "Nistru"; Trening u izradi operativne analize slučajeva krijumčarenja i trgovanja ljudima; Prikaz strategijske analize krijumčarenja i trgovanja ljudima u Austriji. Na izvedbi programskih sadržaja primijenjene su sljedeće metode i oblici rada: predavanja eksperata i radionice, praktične vježbe i rješavanje zadataka u grupnom radu, obrada praktičnih primjera.

2.2.7. Veza između organiziranog kriminaliteta i trgovanja ljudima

Na seminaru pod nazivom Veza između organiziranog kriminaliteta i trgovanja ljudima, koji je održan od 15. do 18. travnja 2008. u prostoru Policijske akademije, prisustvovala su 24 polaznika: 21 policijski službenik, i to iz linije rada za poslove obrade organiziranog kriminaliteta, za poslove maloljetničke delinkvencije i kaznenopravne zaštite djece i maloljetnika, za poslove nezakonitih migracija, za poslove obrade općeg kriminaliteta, jedan predstavnik Policijske akademije i dvije zamjenice županijskog državnog odvjetnika.

Tijekom seminara posebno su obrađene teme: Mogućnosti strukture istrage; Indikatori organiziranog kriminala; Međunarodne veze; Stvaranje slika/izvještaja situacije; Prikazi kompleksnosti; Prepoznatljive veze s korupcijom. Izvođenjem seminara posebno su se željeli ostvariti sljedeći ciljevi: optimiranje rezultata istrage; poticanje nacionalne i međunarodne suradnje; senzibilizacija u pogledu kompleksnosti organiziranog kriminala; povećanje brzine razvoja kod operativnog rada, posebno kod međunarodne suradnje; bolje upoznavanje i razumijevanje standarda Europske unije; *Know How – Transfer – Best Practice*.

2.2.8. Marketing kao instrument za razvitak strategije

Programski sadržaji modula pod nazivom Marketing kao instrument za razvitak strategije koji je realiziran u vremenu od 7. do 9. svibnja 2008. godine u prostoru Policijske akademije u Zagrebu, imao je sljedeći cilj obuke: razumijevanje i usvajanje spoznaje da se promjenom stava policijskog službenika prema policiji i promjenom odnosa stanovništva i policije, može postići poboljšanje u području suradnje stanovništva i policije, kako bi se istodobno ojačao subjektivni osjećaj sigurnosti stanovništva u zemlji, te omogućila učinkovitija borba u suzbijanju kriminala; promjenom marketinške strategije postizanje temeljnih promjena uloge policije, kako interno, tako i u stanovništvu.

Na seminaru su bila prisutna 24 polaznika: 17 zamjenika načelnika policijskih uprava, jedan načelnik Sektora za granicu policijske uprave, načelnik Odjela kriminalističke

policijske uprave, načelnica Odjela za granicu policijske uprave, dva pomoćnika i jedna pomoćnica načelnika uprava Ravnateljstva policije i jedan predstavnik Policijske akademije.

Unutar programskih sadržaja, u svezi s marketingom kao sredstvom za razvitak strategija, posebno su obrađene teme: Marketing kao instrument za razvijanje strategije; Marketing kao dio razvojne strategije poduzeća; Razvoj marketinške strategije u policiji; Promjena stava/pristupa/filozofije uloge policijskih službenika prema sustavu policije; Poboljšanje mjesta, uloge i odnosa policijskog službenika prema stanovništvu; Trening primjene koncepta SWOT-analize: snage, teškoće, šanse, rizici; Trening u formuliranju ciljeva.

2.2.9. Projekt menadžment i planiranje intervencije

Modul Projekt menadžment i planiranje intervencije održan je u prostoru Uslužne jedinice MUP-a RH u Valbandonu, u vremenu od 16. do 19. rujna 2008. godine.

U sklopu modula obrađene su sljedeće teme: Instrumenti i strukture Projekt menadžmenta; Organizacija i etapni modeli Projekt menadžmenta; Osnove i definicije – Projekt menadžment i Projekt *Controlling*; *Benchmarking*; Projekt menadžment kao osnova za policijske resurse sukladno europskim standardima; Izrada operativnih mehanizama upravljanja u policijskim jedinicama; Razrada stvarnih intervencija. U sklopu izvođenja programskih sadržaja modula proveden je četverodnevni trening s grupnim radom, analiziranje stvarnih intervencija, planiranje realnog projekta, praktične vježbe i rješavanje zadataka u grupnom radu. Cilj obuke provođenjem seminara odnosio se na: razvoj sposobnosti i kompetencija za izgradnju i primjenu operativnih mehanizama upravljanja u policijskim jedinicama; izradu smjernica za odvijanje projekta; uvođenje instrumenata za rukovoditelje.

Na seminaru su bila prisutna 24 polaznika: 16 zamjenika načelnika policijskih uprava, jedan načelnik Sektora za granicu policijske uprave, načelnik Odjela kriminalističke policije policijske uprave, načelnica Odjela za granicu policijske uprave, načelnik Operativno komunikacijskog centra policijske uprave, dva pomoćnika i jedna pomoćnica načelnika uprave Ravnateljstva policije i jedan predstavnik Policijske akademije.

2.2.10. Granični menadžment

U vremenu od 4. do 7. studenoga 2008. godine u prostoru Uslužne jedinice MUP-a RH u Valbandonu održan je seminar pod nazivom Granični menadžment. Seminaru su bila prisutna 24 polaznika: iz policijskih uprava – 20 načelnika i pomoćnika načelnika postaja granične policije, pomoćnici načelnika za graničnu kontrolu i načelnica Odjela za nezakonite migracije policijske uprave, te iz Ravnateljstva policije – dva voditelja Odsjeka i načelnik Prihvatnog centra Uprave za granicu, te predstavnik Policijske akademije.

Unutar programskih sadržaja, u svezi s graničnim menadžmentom, posebno su obrađene teme: Temelji granične kontrole; Temelji graničnog nadzora; Osnove mogućnosti korištenja tehnike u postupanjima; Menadžment kadrova; Međunarodna suradnja; Sustav 4 filtra.

Seminarom se postigao cilj obuke: prenošenje osnova menadžmenta granice Europske unije; standardi Europske unije; prenošenje osnova propisa o provedbi Schengenskog

sporazuma; upoznavanje najbolje prakse iz rada graničnog menadžmenta Europske unije; poticanje međunarodne suradnje; približavanja standardima Europske unije. Oblici rada na izvedbi programskih sadržaja bili su: predavanja stručnjaka, radionice, praktične vježbe i rješavanje zadataka u grupnom radu, kreiranje idealnog radnog mjesta, obrada praktičnih primjera.

2.2.11. Obavijest o sumnji na korupciju

Seminar je održan u vremenu od 17. do 19. veljače 2009. godine u prostoru Uslužne jedinice MUP-a RH u Valbandonu. Cilj obuke tijekom seminara bio je unaprjeđenje znanja, sposobnosti i kompetencija radi učinkovitijeg prepoznavanja korupcije iz obavijesti grupa koje imaju obvezu prijavljivanja sumnji na korupciju te unaprjeđenje načina, metoda i tehnika u obradi takvih slučajeva kao i produblјivanje znanja o putovima korupcije i njenom suzbijanju.

Sudionici seminara bili su: iz policijskih uprava – 15 rukovoditelja i policijskih službenika odjela za gospodarski kriminalitet, iz Ravnateljstva policije – dvije policijske službenice Odjela za gospodarski kriminalitet Policijskog nacionalnog ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, dva predstavnika Policijske akademije, te načelnica Odjela za analitiku i sumnjive transakcije Ureda za sprječavanje pranja novca Ministarstva financija RH.

Unutar programskih sadržaja, u svezi s obaviješću o sumnji na korupciju, posebno su obrađene teme: Razlikovanje korupcije – pranja novca i drugih kažnjivih radnji; Putovi korupcije – često eksternalizirani (npr. *off-shore* poduzeća, savjetodavna poduzeća); Strategije suzbijanja korupcije; Polazne točke istraživanja (nacionalna i međunarodna suradnja i prepreke); Nacionalna potreba za optimiranje putova borbe protiv korupcije; Postupanje prema politički eksponiranim osobama (grupama koje podliježu obvezi prijavljivanja).

2.2.12. Menadžment konflikta, vremena i tima

Modul Menadžment konflikta, vremena i tima izveden je u vremenu od 10. do 13. ožujka 2009. godine, u prostoru Uslužne jedinice MUP-a RH u Valbandonu.

Strukturu ciljne skupine – sukladno odluci Ravnateljstva policije, s obzirom na to da je to četvrti od četiri modula posebnog programa namijenjenog osposoblјavanju vodećeg (glavnog) menadžmenta sa strategijsko-razvojnou kompetencijou u sustavu policije – od 23 polaznika – činili su: iz policijskih uprava – dva načelnika policijskih uprava, 14 zamjenika načelnika policijskih uprava, dva načelnika sektora (Sektor za poslove policije i Sektor za poslove granice), načelnik Odjela kriminalističke policije, načelnik Odjela za granicu, te iz Ravnateljstva policije – dva pomoćnika načelnika uprava Ravnateljstva policije i jedan predstavnik Policijske akademije.

Unutar programskih sadržaja posebno su obrađene i teme: Timski rad; Voditeljski oblici; Funkcije sustava; Tehnike/oblici prezentacije; Menadžment konflikta; Menadžment vremena.

Cilj obuke bio je da voditeljske snage nauče kako učinkoviti menadžment konflikta, vremena i tima omogućuje uspješno upravljanje organizacijskou jedinicom, a što ujedno pretpostavlja i djelotvorno delegiranje i obavljanje zadataka u timskom načinu rada, te

savlada vanje tehnika prezentacije kao temeljnih sastavnih dijelova dnevnog voditeljskog posla ili planiranja projekata.

2.2.13. Nasilje u obitelji I. (Teorija i pravo o nasilju u obitelji)

Sukladno proširenju programskog okvira ADA projekta u Hrvatskoj, kroz tzv. *Coaching* program, izvedeni su dopunski sadržaji posebnog ciklusa od tri modula na temu Zaštita od nasilja u obitelji:

1. Nasilje u obitelji I. (Teorija i pravo o nasilju u obitelji)
2. Nasilje u obitelji II. (Operativni policijski postupak)
3. Nasilje u obitelji III. (Mogućnosti implementacije u Hrvatskoj).

Sadržaji prvog modula, pod nazivom Nasilje u obitelji I. – Teorija i pravo o nasilju u obitelji izvedeni su od 31. ožujka do 3. travnja 2009. godine u prostoru Uslužne jedinice MUP-a RH u Valbandonu.

Seminaru su bila prisutna 23 polaznika: iz policijskih uprava – 20 rukovoditelja ili policijskih službenika linije kriminalističke policije specijalizirane za obavljanje poslova suzbijanja maloljetničke delinkvencije i kriminaliteta na štetu djece mladeži i obitelji, te iz Ravnateljstva policije – dva policijska službenika Odsjeka za maloljetničku delinkvenciju i kriminalitet na štetu djece, mladeži i obitelji, te predstavnik Policijske akademije.

Unutar programskih sadržaja seminara posebno su obrađene teme: Teorija i pravo o nasilju u obitelji; Određenje pojmova; Međunarodno pravo i nacionalno pravo Austrije na području zaštite od nasilja u obitelji; Proaktivna zaštita žrtve; Ured za intervenciju; Nasilje povezano s časti; *Stalking*.

Cilj obuke je bio proširivanje znanja o nasilju u obitelji, te jačanje sposobnosti i kompetencija radi učinkovitijeg prepoznavanja pojave nasilja u obitelji, upoznavanje međunarodnih i austrijskih zakonskih rješenja u području zaštite od nasilja u obitelji, proaktivne zaštite žrtava, uloge i mjesta austrijskog ureda za zaštitu žrtve, te *stalkinga* i nasilja u svezi s časti.

2.2.14. Nasilje u obitelji II. (Operativni policijski postupak)

Tijekom seminara Nasilje u obitelji II. – Operativni policijski postupak, koji je održan od 15. do 17. travnja 2009. godine u prostoru Uslužne jedinice MUP-a RH u Valbandonu, posebno su obrađene teme: Menadžment slučajeva; Situacija žrtve i počinitelja; Posebne tehnike ispitivanja; Osiguranje dokaza; Rad sa žrtvom i počiniteljem; Objašnjavanje zakonskih normi počinitelju; Prava žrtve i počinitelja; Ocjena rizika.

Seminaru su prisustvovala 23 polaznika: iz policijskih uprava – 20 rukovoditelja ili policijskih službenika linije kriminalističke policije specijalizirane za obavljanje poslova suzbijanja maloljetničke delinkvencije i kriminaliteta na štetu djece, mladeži i obitelji, te iz Ravnateljstva policije – dva policijska službenika Odsjeka za maloljetničku delinkvenciju i kriminalitet na štetu djece, mladeži i obitelji, te predstavnik Policijske akademije.

Cilj obuke bio je da se kroz upoznavanje austrijskog modela postupanja u slučaju nasilja u obitelji prošire znanja i sposobnosti radi mogućnosti unaprjeđenja operativnog postupka, i to putem: upoznavanja načina osiguranja dokaza primjenom posebnih tehnika ispitivanja; umreženog rada policije s drugim službama, te provedbom posebnog rada policije sa žrtvom i radom u cilju razjašnjavanja zakonskih normi počinitelju.

2.2.15. Nasilje u obitelji III. (Mogućnosti implementacije u Hrvatskoj)

Programski sadržaji trećeg seminara iz *Coaching* programa pod nazivom Nasilje u obitelji III. – Mogućnosti implementacije u Hrvatskoj, izvedeni su od 12. do 15. svibnja 2009. godine u prostoru Uslužne jedinice MUP-a RH u Valbandonu.

Cilj obuke izvođenjem sadržaja modula bio je da se temeljem znanja stečenih kroz obradu programskih sadržaja iz prethodna dva modula (način rada na senzibilizaciji policije za tematiku i postupanje u obiteljskom nasilju; model najbolje prakse iz operativnog područja; izgradnja mreže sa svim institucijama koje se bave nasiljem u obitelji; preventivne i represivne mjere; izgradnja mogućeg treninga u hrvatskoj policiji za rad na području nasilja u obitelji) – identificiraju mogućnosti implementacije zakonskih rješenja, model umreženog rada s drugim institucijama, uspostave posebnog rada sa žrtvom i počiniteljem, te unapređenja treninga za rad u slučajevima nasilja u obitelji – radi podizanja djelotvornosti zaštite od nasilja u obitelji u Hrvatskoj.

Polaznici ovog modula bili su isti polaznici koji su pohađali I. i II. modul iz ovog ciklusa.

Unutar programskih sadržaja posebno su obrađene teme: Mogućnosti implementacije međunarodnih i austrijskih iskustava i standarda u području hrvatskog zakonodavstva; Mogućnosti implementacije međunarodnih i austrijskih iskustava na području postupanja; Mogućnosti implementacije međunarodnih i austrijskih iskustava na području osposobljavanja za rad na zaštiti od nasilja u obitelji.

3. STUDIJSKI POSJET MUP-u REPUBLIKE AUSTRIJE

U okviru programskih sadržaja ADA projekta u Hrvatskoj, temeljem poziva Ministarstva unutarnjih poslova Republike Austrije, u razdoblju od 31. ožujka do 4. travnja 2008. godine, pod vodstvom mr. sc. Josipa Strmotića, koordinатора programskih aktivnosti, izveden je petodnevni studijski posjet MUP-u Republike Austrije.

Prvog dana posjeta, po dolasku u Beč, u prostoru Hotela Arkadenhof, studijsku skupinu su u ime MUP-a Republike Austrije, dočekali i pozdravili general-major Gerhard Lang, rukovoditelj Odjela I. BK MUP-a Republike Austrije, Andreas Hofbauer, voditelj odsjeka Projekt menadžmenta u Odjelu I. (a ujedno i voditelj provedbe svih programskih aktivnosti ovog projekta podrške) i mr. sc. Sandra Prpić, koordinatorica ADA projekta ispred Bundeskriminalamta.

Istog dana, u prostoru Bundeskriminalamta MUP-a Republike Austrije, članovima hrvatske studijske skupine predstavljena je središnja organizacija Saveznog kriminalističkog ureda Ministarstva unutarnjih poslova Republike Austrije, unutar čega je predstavljen Odjel I., Ured strategija, Projektni ured, Odnosi s javnošću, te program, organizacija i način rada na obavljanju poslova prevencije kriminala. Posebno je naglašeno globalno preventivno opredjeljenje sustava policije Republike Austrije izraženo kroz činjenicu da je svakom od 29 000 policijskih službenika priznato pravo da jednu trećina svog radnoga vremena utroši za obavljanje poslova prevencije iz djelokruga rada sustava policije u Republici Austriji.

Drugi dan započeo je upoznavanjem organizacije, ustroja, djelokruga i načina rada Odjela VI. Forenzika i tehnika, a tom su prilikom članovi studijske skupine posebno de-

taljno upoznati s radom i laboratorijskim ispitivanjima u svezi s krivotvorenjem isprava, te laboratorijskim ispitivanjima u svezi s oružjem, te poslovima vještačenja, izrade različitih ekspertiza i sl. U poslijepodnevnom dijelu dana članovima studijske skupine predstavljena je organizacija, djelokrug i način rada Odjela III. nadležnog za suzbijanje organiziranog kriminaliteta, slijedom kojega je detaljno prikazana organizacija i način rada Saveznog ureda kriminalističke policije i pokrajinskih ureda kriminalističke policije i policije u provedbi kriminalističkih istraživanja kaznenih djela organiziranog kriminaliteta, suzbijanja nezakonitih migracija, krijumčarenja i trgovanja ljudima i ljudskim organima.

Trećeg dana boravka, program studijskog posjeta započeo je predstavljanjem Odjela II. Međunarodne policijske suradnje BK MUP-a Republike Austrije, unutar čega su članovi hrvatske delegacije upoznati s organizacijom, djelokrugom, načinom rada u području međunarodne policijske suradnje kroz rad EUROPOLA, INITERPOLA i SIRENE, te slučajevima riješenim angažiranjem ovih institucija. U poslijepodnevnom programu predstavljena je organizacija, djelokrug, nadležnost, način rada, oprema, naoružanje i način osposobljavanja policijske postrojbe COBRE, odnosno pripadnika specijalne policije MUP-a Republike Austrije, a unutar tog programa prikazana je vježba upada u toranj zaposjednut od strane terorista, te način postupanja pripadnika specijalne policije u slučaju savladavanja oružanog otpora i uhićenja naoružanih krijumčara droge u vozilu.

Istoga dana mr. sc. Josip Strmotić bio je nazočan sjednici Nadzornog vijeća Vladine agencije ADA, na kojoj je, prikazom prezentacije, predstavio do tada provedene programske aktivnosti u Ministarstvu unutarnjih poslova RH na izvedbi programa ADA projekta u Hrvatskoj. Tijekom prezentacije izneseno je stajalište da je provedba programa ADA projekta u Hrvatskoj nesporno u funkciji doprinosa senzibilizaciji, osposobljenosti, jačanju funkcionalne uvezanosti, unapređenja organizacije rada i rukovođenja, te razvoja i jačanja suradnje s nadležnim državnim tijelima, određenim međunarodnim organizacijama, kao i organizacijama civilnog društva u području rada na suzbijanju nezakonitih migracija, krijumčarenja i trgovanja ljudima. Isto tako, unutar takvih integracijskih nastojanja, ovaj program dao je i doprinos osposobljavanju policijskih službenika i voditeljskih snaga hrvatske policije za bolje razumijevanje značaja šengenskih zadaća za sigurnost Europske unije i uloge koju će sustav hrvatske policije imati po ulasku u Europsku uniju. Nadzorno vijeće je izrazilo zadovoljstvo s dosadašnjom agilnošću u provedbi ADA projekta u Hrvatskoj, istaknuvši želju i zauzetost za pružanje kadrovske i financijske potpore u daljnjoj izvedbi ovoga projekta, dodajući i spremnost za proširenje programa kroz jačanje suradnje i pružanje edukativne potpore i u području zaštite od nasilja u obitelji, pranja novca, korupcije i izgradnji novog kaznenog procesnoga prava.

Sukladno programu, četvrtog dana studijskog posjeta, članovi studijske skupine otputovali su u Eisenstadt (Željezo), u Saveznoj pokrajini Burgenland i tom prilikom predstavljena im je organizacija, ustroj, djelokrug, nadležnost i način rada Pokrajinskog policijskog zapovjedništva. Poseban interes članovi studijske skupine pokazali su za rad i nadležnost pokrajinskog policijskog zapovjedništva u obavljanju poslova i rezultata policijskog rada unutar modela postupanja u području poslova tzv. premještene zaštite državne granice, odnosno organizacije i načina obavljanja policijskih poslova u provedbi projekta Schengen/Frontex. Studijska skupina upoznata je i s nekim pitanjima povijesti, prava i položaja Hrvata koji čine 16% stanovništva pokrajine Burgenland.

Program petog dana studijskog posjeta započeo je obilaskom, predstavljanjem i detaljnim upoznavanjem s organizacijom, djelokrugom, nadležnostima, zakonskim i podzakonskim propisima koji se odnose na rad Prihvatnog centra za strance u Beču, te na postupak deportacije u Austriji, postupanje s maloljetnim stranim državljanima, kao i standardima u svezi s pritvorom radi deportacije. Tijekom poludnevnog boravka u ovoj policijskoj ustanovi, članovi studijske skupine dobili su niz obavijesti na pitanja u svezi s postupanjem prema stranim državljanima u Austriji te suzbijanjem nezakonitih migracija, kao i na određena pitanja u svezi s azilom, organizacijom i načinom obavljanja poslova u provedbi deportacija te ulogom pripadnika specijalne policije u provedbi deportacija i sl.

Studijska skupina je u poslijepodnevnim satima završila program studijskog posjeta i u večernjim satima se vratila u Republiku Hrvatsku.

4. DONACIJA INFORMATIČKE OPREME

Unutar programa ADA projekt u Hrvatskoj, sukladno Ugovoru o donaciji, Austrijska agencija za razvoj (ADA), za unaprjeđenje rada u obavljanju poslova iz djelokruga programske podrške ovoga Projekta, financirala je i nabavu određene informatičke opreme u protuvrijednosti od 109.654,94 kn.

Donirana oprema, sukladno ranije utvrđenim potrebama i odluci, namijenjena je za unaprjeđenje rada policijskih službenika u liniji nezakonitih migracija, unutar poslova granične policije.

Struktura i raspored donirane opreme:

- a) 1 prijenosno računalo, 1 LCD-projektor i 3 pisača, namijenjeni su na zaduženje Upravi za granicu, Odjelu za nezakonite migracije,
- b) 11 kompleta – uredsko računalo i pisac, namijenjeno je na zaduženje u policijske uprave za liniju rada nezakonite migracije (po jedan komplet), i to kako slijedi:
 - PU zagrebačka
 - PU splitsko-dalmatinska
 - PU primorsko-goranska
 - PU vukovarsko-srijemska
 - PU istarska
 - PU dubrovačko-neretvanska
 - PU varaždinska
 - PU požeško-slavonska
 - PU osječko-baranjska
 - PU bjelovarsko-bilogorska i
 - PU ličko-senjska.

5. DOPUNA ADA PROJEKTA U HRVATSKOJ – PROGRAM IZOBRAZBE TRENRA ZA PODRUČJE PROJEKT MENADŽMENTA

Dana 5. lipnja 2009. godine, unutar spomenutog programa radnog posjeta Ravnateljstvu policije MUP-a RH, general-bojnik Gerhard Lang, unutar programskog okvira ADA projekta u Hrvatskoj, uručio je zamjeniku glavnog ravnatelja policije MUP-a RH Draženu

Vitezu, završnu verziju Prijedloga programa izobrazbe određenih policijskih službenika iz sustava hrvatske policije za trenere na području Projekt menadžmenta.

Slika 1: Tijekom programa radnog susreta u Ravnateljstvu policije general-bojnik Gerhard Lang, u okviru ADA projekta u Hrvatskoj uručio je Draženu Vitezu, zamjeniku glavnog ravnatelja policije MUP-a RH, Ugovor o donaciji određene informatičke opreme za unapređenje rada policije u suzbijanju nezakonitih migracija (5. 6. 2009.)

Slika 2: Sudionici susreta/radnog sastanka održanog 5. 6. 2009. u MUP-u RH

S obzirom na to da je Ravnateljstvo policije prihvatilo provedbu programskih aktivnosti u svrhu osposobljavanja 16 trenera iz područja Projekt menadžmenta, s izvedbom ovog Programa, koji se sastoji od 7 modula u trajanju od po pet dana, nakon izbora polaznika – zainteresiranih kandidata visoke stručne spreme, a koji posjeduju potrebna znanja i sposobnosti za nositelja edukacije – započelo se u jesen 2009. godine.

6. ZAKLJUČAK

Dosadašnja trogodišnja provedba programskih aktivnosti **Projekta podrške zemljama jugoistočne Europe u izgradnji policijskih kapaciteta za suzbijanje trgovine ljudima, krijumčarenja ljudima i ilegalnih migracija** u Republici Hrvatskoj, financiranog od Agencije za razvoj (ADA), poznatog pod radnim nazivom ADA projekt u Hrvatskoj, obilježila je ovo razdoblje kao osobita edukacijska pomoć ostvarena u intenzivnoj međunarodnoj suradnji hrvatske policije sa Saveznim MUP-om Republike Austrije.

Kao što je očito iz prikaza provedbe ovog Projekta u Hrvatskoj, njegovu strukturu programskih aktivnosti potpore borbi protiv nezakonitih migracija, krijumčarenja i trgovanja ljudima, koji su tijekom tri godine dopunjeni i novim modulima, na kraju je činilo izvedenih 15 edukacijskih modula, petodnevni studijski posjet MUP-u Republike Austrije, te donacija određene informatičke opreme.

Potrebno je istaknuti programski opseg i kvalitetu edukacijskih sadržaja, a čiju veličinu svjedoče i neki podaci o 15 seminara iz kojih je razvidno da su isti izvedeni u ukupnom trajanju od 56 nastavnih radnih dana, s nastavnim fondom od 336 sati teorijske i praktične nastave, da su edukacijski sadržaji izvedeni od strane 45 predavača iz MUP-a i Vlade Republike Austrije, eksperata za pojedina područja rada policije i sustava državne uprave, a prije svega za poslove suzbijanja nezakonitih migracija, krijumčarenja i trgovanja ljudima, zatim suzbijanja korupcije, nasilja u obitelji i Projekt menadžmenta.

S pedagoško-didaktičko-metodičkog stajališta potrebno je istaknuti kako su programski edukativni sadržaji, izvedeni kroz 15 seminara, pokazali visoku profesionalnu kompetenciju izabranih predavača. Zračili su i visokom razinom općeg znanja, sposobnošću planiranja i izvedbom planiranih sadržaja. Zorno su pokazali što znači biti kompetentan za sudjelovanje u projektima. Kontinuirano su prosuđivali, vrednovali druge i samovrednovali sebe i svoj rad propitujući interes i zadovoljstvo polaznika, tražeći odgovor jesu li programski sadržaji i način njihove obrade usklađeni s očekivanjima polaznika. Izvedeni seminari ukazali su na veliko ulaganje u njihovu pripremu.

Ni jedan seminar nije se sveo na puko izlaganje *ex cathedra*. Nakon uvodnih izlaganja dominirao je rad u kojem su kroz brojne primjere bile ugrađene analize i prikazi načina postupanja u svježim slučajevima iz policijske prakse. Slijedio je grupni oblik rada. Polaznici su kroz praktičan rad uvježbavali primjenu predstavljenih modela i sadržaja rada.

Seminari su obilovali unaprijed izrađenim didaktičkim materijalom. Uporaba *flip charta* i unaprijed izrađenih aplikacija učinila je od prostora učionice sadržajni izvor znanja o temi seminara.

Problemska nastava u velikoj mjeri doprinosila je visokom interesu i motivaciji za rad polaznika. Polaznici su uvježbavali primjenu novih tehničkih pomagala u radu u području suzbijanja nezakonitih migracija, krijumčarenja i trgovanja ljudima.

Sve je to rezultiralo zadovoljstvom polaznika. Imali su ispred sebe eksperte! Policijsku teoriju i iskustvo policijske prakse, prenosili su im policijski operativci. Zato su i izlaganja bila izuzetno zanimljiva, stručno poučna i usmjeravajuća za unapređenje prakse u obavljanju policijskih poslova u području programske potpore.

Pedagoško-didaktičko-metodička kvaliteta izvedene edukacije razvidna je i iz činjenice što su upravo predstavnici top menadžmenta naše policije tražili proširenje opsega posebnog programa iz područja *Senior management traininga* s još dva modula, a zatim i da se programski okvir ADA projekta u Hrvatskoj proširi novim programom putem kojega će osposobiti skupinu policijskih službenika za trenera u području Projekt menadžmenta. Agencija ADA ove je prijedloge i prihvatila. Dapače, uz to, kao izraz pohvale za odnos, kvalitetu interesa i nastojanja Ravnateljstva policije tijekom izvedbe ovog Projekta potpore, Agencija ADA je kroz tzv. *Coaching* program, izvela i poseban edukativni program kroz ciklus od tri seminara iz područja zaštite od nasilja u obitelji.

Kako je istaknuto, slijedi izvedba programskih sadržaja za trenere Projekt menadžmenta, te uz financijsku potporu TAIEX-a, izvedba još jednog studijskog posjeta MUP-u Republike Austrije u svrhu upoznavanja rada austrijske policije u području zaštite od nasilja u obitelji.

Iz svega navedenog, očigledno je da je provedba programskih aktivnosti u okviru ADA projekta u Hrvatskoj postigla cilj Projekta podrške, a kako je u uvodnim pripomenama istaknuto, ona je u doprinosu izgradnji policijskih kapaciteta u području suzbijanja nezakonitih migracija, krijumčarenja ljudima i trgovanja ljudima.